

училища и на учениците в тях през изследвания период от време. За учебната 1990/91 г. цифрите са следните: общо в страната съществуват 31 училища от този тип с почти 18 000 ученици и малко повече от 1400 учители¹²⁹.

Освен основите на различните професии учениците в тези училища усвояват и съответните практически умения в областта на металообработването (шлосери, стругари), дървообработването, общарството, шивашкия занаят, а също и в селскостопанските професии. Практически ориентираното образование е за сметка на предметите руски език, математика, изобразително изкуство и музика. Суровините и машините се предоставят от държавата, която иззема и готовата продукция. Тук не бива да забравяме обаче, че при учениците става дума за деца на възраст най-много 13-14 години! Завършилите училище трябвало да получат възможност или да започнат работа по изучаваната професия, или да преминат в по-горна степен на образование. Тъй като българското основно училище продължава осем, по-късно дори само седем учебни години, възникват редица проблеми. Завършилите училище, които искат да работят, не получават разрешение за работа, защото българският Кодекс на труда забранява труда на деца под 16 години. Много абсолвенти на тази комбинация от труд и училище биват обезкуражени и принудени да си търсят друго препитание или пък работят в нарушение на закона. За да избегнат проблема с ниската възраст на завършващите, десет години след въвеждането на основните училища със засилено трудово обучение властите решават да открият допълнителни класове по желание на родителите и учениците. Тяхната цел е да осигурят по-високи дипломи на заинтересованите ученици, а също и да се противопоставят по този начин на „детската безработица“. Няма данни за особен успех на тази мярка.

¹²⁹ В литературата се споменават и други основни училища без „засилено трудово обучение“ за такива деца. За съжаление не е ясно дали и тук става дума за „цигански училища“ или не. Вж. *Марушиакова, Е., В. Попов. Циганите...* с. 91, където се казва: „Въпреки че в решението (на Политбюро от 1978 г., У.Б.) изрично се подчертава „да не се допуска създаването на обособени училища“ за цигани, на практика този вид училища даже получават своя законов статут под евфемизма „училища за ученици с нисък бит и култура“, като тяхна главна цел е „първоначалната грамотност и усвояването на трудови навици и умения“, т.е. всички тези училища, на брой 131, са основни, а 31 от тях са със „засилено трудово обучение“ и съответен производствен план.